

УДК 342.525(477)

DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2025-2.23>

Паламарчук Г. В.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-5189-8952

Котенко А. Д.,
прокурор
Приморської окружної прокуратури міста Одеса

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОЛАБОРАЦІЮЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

FEATURES OF QUALIFICATION AND INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENCES RELATED TO COLLABORATIVE ACTIVITIES

У статті досліджується таке протиправне явище, як спільна діяльність. Визначено питання актуальності вивчення спільної діяльності за сучасних обставин у нашій країні. Аргументовано необхідність дослідження цієї протиправної діяльності. Здійснено попередній аналіз стану досліджень з цього питання іншими вітчизняними вченими. Метою дослідження є визначення особливостей кваліфікації фактів спільної діяльності та пов'язаних з нею правопорушень, злочинів, а також вивчення специфіки розслідування цього виду протиправної діяльності.

Розкрито деякі особливості кваліфікації цієї категорії протиправних діянь та пов'язаних з нею складів інших правопорушень, злочинів. Зокрема, наведено різницю у складі такого злочину, передбаченого статтею 111 «Державна зрада», та спільної діяльності, розмежування кримінальних правопорушень, передбачених частиною 4 статті 111-1 та статтею 111-2 Кримінального кодексу України. Проведено загальний аналіз статті 111-1 Кримінального кодексу України «Спільна діяльність». Визначено певні ознаки, за якими можна розрізнити вищезазначені протиправні діяння. Визначено та обґрунтовано певні труднощі, що найчастіше виникають на практиці під час кваліфікації цих видів кримінальних правопорушень.

Розкрито особливості розслідування співпраці. Визначено розробку версій при розслідуванні співпраці та загальний перелік слідчих (розшукових) дій. Наголошено на ефективності взаємодії правоохоронних органів та їх підрозділів, які переслідують реалізацію загальної мети запобігання цьому виду злочинної діяльності для розслідування співпраці. Виділено види та напрямки такої взаємодії. Наголошено, що співпраця різних правоохоронних органів та їх підрозділів дає змогу виявити більше осіб, які підлягають доказуванню при розслідуванні фактів співпраці, спільно виявляти та розшукувати осіб, які займаються співпрацею. Адаже відповідні кримінальні правопорушення не завжди виявляються спеціалізованими органами досудового розслідування.

Розкрито питання латентності співпраці, підкреслено його природний характер. Визначено існуючу проблему непрофесіоналізму правоохоронців під час розслідування співпраці. Визначено, що такий непрофесіоналізм проявляється у нездатності всіх наявних учасників факту співпраці та належним чином побудувати процес ведення справи про свою провину.

Окреслено роль прокурора у визначенні специфіки кваліфікації та процесу розслідування фактів спільної діяльності. Акцентовано увагу на тому, що саме прокурор контролює та забезпечує ефективність усіх слідчих та процесуальних дій, що здійснюються у процесі розслідування фактів початку спільної діяльності.

Зроблено висновки щодо достатності обставин, за якими можна розмежувати спільну діяльність та інші пов'язані з нею склади кримінальних правопорушень. Підкреслено необхідність дослідження нових методів, способів взаємодії між вищезазначеними органами та специфіки проведення розслідування спільної діяльності.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, колабораційна діяльність, правова кваліфікація, досудове розслідування, взаємодія правоохоронних органів та їх підрозділів.

The article studies such an illegal phenomenon as joint activity. The issue of the relevance of studying joint activity in modern times in our country is determined. The need to study this illegal activity is argued. A valid preliminary analysis of the study will be carried out by other domestic scientists on this issue. The research method is to determine the features of the qualification of the facts of joint activity and related offenses, crimes, as well as to study the specifics of the investigation of this type of illegal activity.

Some features of the qualification of this category of illegal acts and related components of other offenses, crimes are revealed. Thus, the difference in the composition of such a crime, provided for by Article 111 "High Treason", and joint activity, the delimitation of criminal offenses, provided for by Part 4 of Article 111-1 and Article 111-2 of the Criminal Code of Ukraine, is indicated. A general analysis of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine "Joint Activity" is carried out. Certain signs are identified by which the above-mentioned illegal actions can be distinguished. Certain difficulties are identified and substantiated, which give an advantage in practice when qualifying these types of criminal offenses.

The features of the investigation of cooperation are revealed. The development of a version when investigating cooperation and a general list of investigative (search) actions are determined. The effectiveness of the interaction of law enforcement agencies and their units, which pursue the implementation of the general goal of preventing this type of criminal activity for the investigation of cooperation, is emphasized. The types and directions of such interaction are highlighted. It is emphasized that the cooperation of different law enforcement agencies and their units makes it possible to identify more persons who are subject to proof when investigating the facts of cooperation, to jointly identify and search for persons who benefit from cooperation. After all, the relevant criminal offenses are not always specialized bodies of pre-trial investigation.

The issue of latency of cooperation is revealed, its natural nature is emphasized. The existing problem of unprofessionalism of law enforcement officers during the investigation of cooperation is identified. It is determined that such unprofessionalism is manifested in the inability of all existing participants in the fact of cooperation and to properly build the process of conducting a case about their guilt.

The role of the prosecutor in determining the specifics of the qualification and the process of investigating the facts of joint activity is separately determined. Attention is focused on the fact that it is prosecutorial control that carries out and ensures the effectiveness of all investigative and procedural actions contained in the process of investigating the facts of the beginning of the community.

Conclusions are drawn regarding the sufficiency of those by which joint activity and other related criminal offenses can be distinguished. The need to study new methods, ways of interaction between the above-mentioned bodies and the specifics of conducting an investigation of joint activity is emphasized.

Key words: *criminal offense, collaborative activity, legal qualification, pre-trial investigation, interaction of law enforcement agencies and their units.*

Явище колабораціонізму є новелою для національної правової системи нашої країни. Запровадження кримінальної відповідальності за такі діяння було зумовлене подіями, що відбулися в Україні у 2022 році – повномасштабним вторгненням ворога на територію України. Через цей факт Верховна Рада України внесла зміни до Кримінального кодексу України, які встановили відповідальність за співпрацю із окупаційною владою – ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» та ст. 111-2 «Пособництво державі-агресору» Кримінального кодексу України.

Впровадження кримінальної відповідальності за зазначені діяння викликає потребу всебічного дослідження механізму застосування вказаних кримінальних норм на практиці. Визначення даного виду протиправної діяльності, її характеристик, кваліфікації видів протиправної направленості, особливостей механізму розслідування даної категорії правопорушень, тощо – все це вимагає окремих досліджень. Тож, актуальність та гострота проведення наукових розвідок зазначених питань, очевидна.

Дослідження колабораційної діяльності за різними напрямками здійснювали такі національні науковці, зокрема, як: Баулін Ю., Письменський Є., Малюк В., Берднік І, Янішевська К. Долгорученко К., Каліщук О., Швець Д., Малетова О., Буряк О., Букреев О., Олейніков Д., Сагайдак Ю., Голінка М., Муляр Г., Ховпун О. та ін. Зазначені та інші науковці присвятили свої наукові праці саме визначенню поняття колабораційної діяльності та її кваліфікації.

Слід констатувати, що сам процес розслідування колабораційної діяльності є дослідженням недостатньо, особливо аспекти взаємодії правоохоронних органів у процесі досудового розслідування.

Метою статті є дослідження особливостей здійснення кваліфікації фактів вчинення колабораційної діяльності та суміжних з нею правопорушень, злочинів, а також дослідження особливостей здійснення розслідування даного виду протиправної діяльності.

З початком широкомасштабного вторгнення збройних сил РФ на територію України та тимчасової окупації частини її території набули поширення факти допомоги громадянами України представникам держави-агресора, добровільної співпраці з ворогом та підтримки його збройних формувань. Такі дії підривають національну безпеку України і становлять безпосередню загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності та конституційному ладу України.

З метою протидії зазначеним суспільно-небезпечним явищам Кримінальний кодекс України (далі – КК України) доповнено новими статтями, зокрема, – ст.ст. 111-1 та 111-2, які встановили кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність та пособництво державі-агресору.

На теперішній час слідчими органів безпеки нашої країни розслідується значна кількість кримінальних проваджень за ст. ст. 111-1 та 111-2 КК України, за результатами досудового розслідування яких до суду направляються

обвинувальні акти за обвинуваченням викритих у цій діяльності осіб. Найбільше таких кримінальних проваджень розслідується слідчими відділами Управління СБУ у Харківській, Херсонській, Запорізькій, Донецькій та Луганській областях [1]. При цьому ч. 4 ст. 111-1 КК України є суміжною зі ст. 111-2 КК України та, як вбачається, встановлює кримінальну відповідальність за аналогічні дії – збір, підготовку та/або передачу матеріальних ресурсів чи інших активів представникам держави-агресора, її збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з ворогом.

Слід акцентувати увагу на тому, що на практиці при розслідуванні кримінальних правопорушень, маючих ознаки колабораційної діяльності, подекуди виникають труднощі у розмежуванні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 111-1 та ст. 111-2 КК України, оскільки ті самі діяння правоохоронними органами кваліфікуються за різними статтями КК України. У зв'язку з чим, досі залишається актуальним питання щодо чіткого розмежування колабораційної діяльності з іншими складами кримінальних правопорушень.

Наразі, Офісом Генерального прокурора вивчено відомості, які містяться в Єдиному державному реєстрі судових рішень, проаналізовано рекомендації Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду та науковців вищих юридичних закладів освіти щодо розмежування правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 111-1 та ст. 111-2 КК України. За їх результатами виокремлено чіткі критерії, які дають змогу правильно органу досудового розслідування правильно кваліфікувати дії осіб з метою подальшого притягнення їх до кримінальної відповідальності за цими статтями КК України.

Склад «державної зради» (ст. 111 КК України) законодавцем визначено, виходячи із самої форми визначення державної зради як такої. Мається на увазі, що громадянин України навмисно вчиняє діяння на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України, яке може полягати в трьох формах:

- 1) перехід на бік ворога в період збройного конфлікту;
- 2) шпигунство;
- 3) надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України [2].

Перша форма державної зради була визначена наступним чином: «перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту», із внесенням законодавчих новел з'явилася уточнення: «в умовах воєнного стану», про що законодавцем зазначено у ч. 2 ст. 111 КК України. Таким чином, законодавчо

визначено кваліфікований склад кримінального правопорушення: «Ті самі діяння, вчинені в умовах воєнного стану». Через те, що в Україні все ще діє воєнний стан, будь-яке діяння, яке має форму державної зради, буде інкримінуватися з урахуванням відповідної кваліфікуючої ознаки.

Окрім цього, ст. 111-1 КК України «Колабораційна діяльність» за своїм змістом є доволі складною, оскільки складається з восьми частин. За контекстом стаття побудована за ієрархію суспільної небезпечності розглядуваних діянь: від кримінальних проступків і до особливо тяжких злочинів. Так, ч. 1–7 ст. 111-1 КК України – це самостійні склади кримінального правопорушення, а ч. 8 зазначеної статті – кваліфікований склад кримінального правопорушення.

Об'єктивною стороною кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК України, є публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України, публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій ворога, до співпраці з ворогом, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України. Наприклад, в контексті ч. 1 ст. 436-2 КК України також є схожі ознаки в об'єктивній стороні – заперечення збройної агресії РФ проти України, тощо. Відрізнити дані склади кримінальних правопорушень можливо за об'єктом посягання. За ст. 111-1 КК України колабораційною діяльністю є злочин проти основ національної безпеки України. Тож, предметом посягання тут є національна безпека. За ст. 436-2 КК України – є стан миру та безпека людства. Хоч і категорія «безпека людства» є ширшою за своїм змістом та має в собі «національну безпеку» як складову, але ж, коли особі інкримінуються діяння у формі заперечення зазначених вище дій, то їх слід кваліфікувати за однією зі згаданих статей, щоб уникнути подвійного притягнення особи до кримінальної відповідальності за одне і теж діяння. Якщо кримінальне правопорушення, визначене ч. 1 ст. 436-2 КК України, вчинено в інших зазначених вище формах, в такому випадку відсутня ознака сукупності у кваліфікації діяння – ч. 1 ст. 111 та ч. 1 ст. 436-2 КК України.

Як вважає, Є. В. Фесенко, якщо особа здійснювала подібні дії не добровільно, а під будь-яким примусом, склади кримінальних правопорушень відсутні [3, с. 202]. Але, враховуючи гостроту подій останніх років, треба достатньо доказів, щоб довести факт примусу, оскільки до питання здійснення колабораційної діяльності привертає чимало уваги з боку правоохоронних органів, ЗМІ тощо, оскільки вчинення таких дій посягає на національну безпеку України.

Таким чином, навіть за наведеними характеристиками, як вбачається, при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із

колабораційною діяльністю, є достатньо обставин, за якими можна здійснити розмежування даних видів кримінальних правопорушень. При детальному дослідженні цього питання можна виділити цілий перелік ознак, за якими можна розділити колабораційну діяльність, як таку, та правопорушення, які мають схожі ознаки, (наприклад, ст. 111 та ст. 111-1 КК України). Очевидно, що питання встановлення кваліфікації та розмежування видів колабораційної діяльності має визначальне значення для процесу розслідування колабораційної діяльності.

Аналізуючи особливості розслідування вказаних правопорушень, слід акцентувати увагу на об'єктивній необхідності взаємодії правоохоронних органів в цьому процесі. Зокрема, в класичному підході, де певні суб'єкти (з різних органів, підрозділів тощо) переслідують реалізацію загальної мети у запобіганні даного виду злочинної діяльності. Також така необхідність пояснюється метою забезпечення належного розслідування даних кримінальних правопорушень в залежності від підслідності кожного із органів, передбаченої КПК України. Наприклад, це прослідковується у випадку передачі органами поліції кримінальних проваджень, де є ознаки кваліфікації ст. 111 КК України «Державна зрада», за підслідністю до органів Служби безпеки України.

Загалом, взаємодія на стадії досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення полягає в залученні на законних підставах якомога ширшого кола уповноважених на здійснення відповідної діяльності осіб з метою досягнення завдань кримінального провадження, й перш за все – якомога більш ефективного й швидкого притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. Видами взаємодії є такі, як взаємодія з: оперативними підрозділами, прокурором, судом, громадськістю та іншими установами й організаціями. Всі ці види взаємодії у різній формі впливають на особливості кваліфікації та загалом процес здійснення досудового розслідування відповідними суб'єктами, особливо в місцях тимчасової окупації окремих територій України, допомагають проводити різні слідчі (розшукові) дії та приймати відповідні процесуальні рішення ефективно, в різних географічних точках країни. Результатом ефективної взаємодії є злагоджене взаємне напрацювання тактичних версій, де це необхідно. Зокрема, в процесі розслідування колабораційної діяльності, можуть бути відпрацьовані наступні версії:

– відпрацювання усіх обставин вчиненого факту колабораціонізму (наявність ознак колабораційної діяльності у виявленому факті його вчинення; чи може наявні ознаки вчинення іншого кримінального правопорушення; чи застосовувався примус до вчинення дій тощо);

– відпрацювання особи суб'єкта та факту вчинення колабораційної діяльності (чи мав

місце факт колабораційної діяльності вчинено особою, яку затримано чи вчинено іншою особою; кримінальне правопорушення вчинено однією особою чи групою осіб тощо);

– відпрацювання обставин місця вчинення колабораційної діяльності (наприклад, колабораційна діяльність здійснювалась на просторах Інтернету або ЗМІ, на тимчасово окупованих територіях України, зборів, мітингів, походів, демонстрацій тощо).

Наразі інституціоналізовано розслідування воєнних правопорушень та колабораційної діяльності спеціальними підрозділами Національної поліції України, розподіл кримінальних проваджень щодо злочинів агресії до НАБУ, визначено спеціалізацію слідчих СБУ та ДБР, посилено «Департамент війни Офісу Генерального прокурора», окремо визначено спеціалізацію окружних та обласних прокурорів щодо воєнних злочинів тощо.

Для встановлення обставин, які підлягають доказуванню у розслідуванні фактів вчинення колабораційної діяльності, при спільній взаємодії, зокрема, різних підрозділів НПУ та СБУ, вбачається за необхідне проведення, зокрема, таких видів слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування, як:

– на початковому етапі: допит (підозрюваного та свідків), огляд місця події, житла або робочого місця підозрюваної особи тощо;

– на наступних етапах: пред'явлення підозрюваної особи для впізнання; обшук підозрюваної особи, арешт, огляд, виїмка кореспонденції, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, моніторинг банківських рахунків тощо.

Важливо підкреслити, що проведення будь-яких процесуальних дій, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування фактів вчинення колабораційної діяльності має бути цільним, сталим та єдиним процесом. При чому співпраця за необхідності різних правоохоронних органів та їх підрозділів надає можливість встановити більше обставин, які підлягають доказуванню у розслідуванні фактів вчинення колабораційної діяльності, спільному встановленню та розшуку осіб, які займаються колабораційною діяльністю. Особливо ефективним є співпраця ювенальних підрозділів НПУ, де особа, яка займається колабораційною діяльністю, є неповнолітньою.

Тож, вбачається, що взаємодія органів досудового розслідування є одним із найбільш ефективних видів взаємодії під час розслідування колабораціонізму, оскільки не завжди відповідні кримінальні правопорушення виявляються профільними органами досудового розслідування. Через це, зокрема, початковий етап і проведення першочергових слідчих (розшукових) дій,

здійснюється, наприклад слідчими Національної поліції, а вже в подальшому, такі матеріали передаються за підслідністю до органів безпеки. Перспектива подальшого дослідження взаємодії в досудовому розслідуванні колабораціонізму полягає в необхідності більш глибокого опрацювання теоретичних основ і емпіричного матеріалу, а також практичних матеріалів щодо комунікації в досудовому розслідуванні колабораціонізму.

Є обставини, які суттєво заважають розслідуванню фактів вчинення колабораційних кримінальних правопорушень. Наприклад, чимало підозрюваних осіб перебувають на тимчасово окупованій території України, що ускладнює процес розслідування, навіть допитати та вручити повідомлення про підозру є доволі складним питанням. З цієї ж причини інколи майже неможливо провести певні види слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Подібні об'єктивні фактори впливають на потенційну успішність розслідування колабораційної діяльності.

Також слід підкреслити, що даному виду злочинної діяльності притаманний в значному відсотку латентний показник. У разі ведення колабораційної діяльності, особи, які нею займаються, прикладають значних зусиль, щоб жодним чином не стало відомо про цей факт іншим особам. Тож, слід констатувати, що фактам вчинення колабораційної діяльності ще й властива природна латентність – коли правоохоронним органам із об'єктивних причин невідома інформація про вчинене колабораційне правопорушення.

Ще на заваді в успішному розслідуванні фактів вчинення колабораційної діяльності стоїть питання професійності слідчих, оперативних та інших працівників правоохоронних органів. Слід розділити позицію В. С. Боднара про те, що причинами не завжди професійної роботи слідчих у кримінальних провадженнях виступають нераціональна організація досудового розслідування, й тактично грамотне проведення окремих слідчих (розшукових) дій, а також недостатній рівень науково-методичного забезпечення [4, с. 115]. Через це поки в боргу перед спеціалістами-практиками криміналістична наука, покликана забезпечити слідчу діяльність сучасним методичним інструментарієм щодо досудового розслідування зазначеної злочинної діяльності.

Непрофесійність під час розслідування колабораційної діяльності проявляється інколи й у нездатності виявити всіх наявних учасників факту вчинення колабораціонізму та належним чином побудувати процес доведення їх вини. На цій стадії слідчому необхідно максимально уміло координувати дії інших членів слідчої групи, відповідних уповноважених оперативних підрозділів, направити належне використання їх оперативно-розшукових засобів, ресурсів, відкритих, а то й навіть закритих джерел інформації.

В питаннях визначення особливостей кваліфікації та процесу розслідування фактів вчинення колабораційної діяльності значну роль відведено прокурорів. Процес доказування усіх фактів вчинення колабораційної діяльності зведено до необхідності забезпечення додержання законних інтересів держави, її громадян, виявленні, розслідуванні та припиненні протиправних дій, здійсненні нагляду за додержанням законів під час розслідування та судового розгляду – все це завдання, які стоять перед прокурором у кримінальному провадженні, зокрема, і у провадженнях про колабораційну діяльність. Конкретні дії у кримінальних провадженнях щодо розслідування колабораційної діяльності прокурора проявляються у здійсненні безпосереднього нагляду за додержанням законодавства під час досудового розслідування, виступ у судовому провадженні з обвинуваченням, забезпечення захисту прав та законних інтересів потерпілих осіб від колабораційної діяльності, сприяння у зборі доказів, їх аналіз та дослідженні обставин кримінального провадження тощо. Прокурор має право надавати вказівки, доручення оперативним підрозділам, вказувати на необхідність проведення їх на необхідні слідчі дії, збирати докази на стадії досудового розслідування. Саме прокурор контролює та визначає в процесі розслідування фактів вчинення колабораційної діяльності ефективність проведених усіх процесуальних та слідчих дій.

Слід акцентувати увагу на тому факті, що в сьогоденних умовах в процесі розслідування фактів вчинення колабораційної діяльності прокурор, як ніколи раніше, має швидко та ефективно реалізовувати свої повноваження, не дивлячись на те, що до наявних раніше видів кримінальних та інших проваджень, за навантаженням додалися ще й провадження щодо колабораційної діяльності, воєнних та військових злочинів. Необхідність швидкого та ефективного реагування прокурора особливо прослідковується на початковому етапі досудового розслідування. При цьому, використовуючи всі необхідні засоби процесуального керівництва збору доказів та дослідження обставин провадження, має виявляти та долати наявну гостру необхідність забезпечення захисту прав і законних інтересів потерпілих та інтересів держави від фактів вчинення колабораційних правопорушень.

З наведеного можна зробити висновок по те, що великий вплив колабораційної діяльності на безпеку України її державний суверенітет, територіальну цілісність та конституційний лад. Тому, правоохоронним органам слід докладати максимально зусиль щодо виявлення, розслідування та притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за факти вчинення колабораційної діяльності, враховуючи той факт, що колабораційна діяльність має майже суто природню латентність.

В процесі дослідження було встановлено, що є достатньо обставин, за якими можна здійснити розмежування колабораційної діяльності та інших суміжних складів кримінальних правопорушень. Зокрема, визначено, що провідними ознаками колабораційної діяльності є публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України, тощо.

Слід констатувати, що в успішному розслідуванні фактів вчинення колабораційної діяльності визначальним чинником є злагоджена взаємодія різних органів та підрозділів правоохоронної системи, професійність слідчих та оперативних підрозділів.

Вбачається за необхідне проведення регулярних досліджень, моніторингу усіх можливих та актуальних нових способів, шляхів взаємодії зазначених органів та особливостей здійснення розслідування колабораційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. СБУ розпочала розслідування майже 92 тисяч кримінальних проваджень щодо агресії рф: Головна Арміїінформ. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/06/21/sbu-rozpochala-rozsliduvannya-majzhe-92-tysyach-kryminalnyh-provadzhen-shhodo-agresiyi-rf-vasyl-malyuk/>
2. Як розмежовувати колабораційну діяльність і суміжні склади кримінальних правопорушень: Головна сторінка Верховного суду України. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1299973>
3. Фесенко Є. В. Злочини проти здоров'я населення та система заходів з його охорони : монографія. Київ : Атіка, 2004. 280 с.
4. Боднар В. С. Про основи методики розслідування колабораційної діяльності. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. Випуск № 3. С. 115–125.

Дата першого надходження статті до видання: 08.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025